

Nd. **96. Frumvarp til laga** [65. mál]

um landshöfn í Höfn í Hornafirði.

Flm.: Páll Þorsteinsson, Lúðvík Jósefsson, Halldór Ásgrímsson.

1. gr.

Ríkissjóður telur gera á sinn kostnað hafnarmannvirki í Höfn í Hornafirði. Skulu takmörk hafnarinnar ákveðin í reglugerð.

Ráðherra ákveður gerð og fyrirkomulag hafnarinnar í samráði við vitamálastjóra.

Til hafnarmannvirkja teljast: Hafnargarðar, hafskipa- og bátabryggjur, verubúðir, dýpkanir, uppfyllingar, dráttarbrautir, vélar o. fl., sem nauðsynlegt má teljast við byggingu og rekstur hafnarinnar.

2. gr.

Til greiðslu kostnaðar, er leiðir af fyrirmælum 1. gr., er ríkisstjórninni heimilt að taka lán fyrir hönd ríkissjóðs, allt að 4,5 millj. kr., er endurgreiðist að $\frac{2}{3}$ úr hafn-

arsjóði. Skal miða hafnargjöld á hverjum tíma, eftir því sem fært þykir, við það, að tekjur hafnarinnar nægi til þess að greiða vexti og afborganir af $\frac{2}{3}$ hlutum stofn-kostnaðarins auk árlegs rekstrarkostnaðar.

3. gr.

Stjórn hafnarinnar skipa 3 menn: Hafnarstjóri, skipaður af ráðherra þeim, sem fer með hafnarmál, og tveir meðstjórnendur, annar tilnefndur af hreppsnefnd Hafnarhrepps, en hinn kosinn af sameinuðu Alþingi. Hafnarstjórn skal kosin til fjög-urra ára í senn.

Skulu stjórnarmeðlimir vera búsettir á staðnum.

4. gr.

Sérhver er skyldur að láta af hendi til landshafnarinnar svo viðáttumikið land sem hafnarstjórn og ráðherra telja, að þurfi til að geta veitt útvegsmönnum og öðrum aðstöðu til notkunar hafnarinnar og undir brautir og vegi í þarfir hennar, svo og leyfa, að tekið verði í landi hans hvort heldur er grjót eða mól eða önnur jarðefni og þola þær eignakvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarétti, sem hafnar-gerðin hefur í för með sér, allt gegn því, að fullar bætur komi fyrir.

Náist ekki samkomulag um bætur, skulu þær ákveðnar með mati tveggja dómkvaddra manna að tilkvöddum báðum málsaðilum. Kostnaður við matið greiðist úr sjóði hafnarinnar. Nú vill annar hvor málsaðili ekki una mati, og getur hann krafizt yfirmats, en gera skal hann það innan 14 daga frá því, er matsgerð er lokið. Yfirmatið skal framkvæmt á sama hátt af 4 dómkvöddum mönnum.

Kostnaðinn við yfirmatið greiðir sá, er þess hefur krafizt, ef matsupphæðinni verður ekki breytt meira en sem nemur 10% af hinni ákveðnu endurgjaldsupphæð, ella greiðist kostnaðurinn úr sjóði landshafnarinnar.

5. gr.

Með strandlengjunni umhverfis höfnina má ekki gera í sjó fram bryggjur eða önnur mannvirki né fylla upp eða dýpka út frá landi, nema samkvæmt leyfi stjórnar landshafnarinnar. Sá, sem vill gera eitthvert slíkt mannvirki, skal senda hafnarstjórn beiðni um það, og skal beiðninni fylgja lýsing á því, svo og uppdráttur, ef með þykir þurfa í tvennu lagi, og heldur hafnarstjórn öðru eintakinu.

Sá, sem fengið hefur slíkt leyfi, skal skyldur að halda mannvirkinu svo við, að engin hætta stafi af því. Þessi ákvæði gilda einnig um þau mannvirki, er þegar hafa verið gerð á hafnarsvæðinu.

Brot gegn þessari grein varða sektum frá 500—20000 kr., og hafnarstjórn getur látið nema burt mannvirkið á kostnað eiganda.

6. gr.

Eignum og tekjum hafnarsjóðs má aðeins verja í þágu hafnarinnar. Ríkissjóður ábyrgist skuldbindingar hafnarinnar, og hafnarstjórn ber ábyrgð á eignum hennar.

7. gr.

Hafnarstjórn má ekki án leyfis ráðuneytisins selja eða veðsetja fasteignir hafnarinnar né kaupa nokkrar nýjar fasteignir, taka stórlán til lengri tíma en svo, að þau verði borguð aftur af tekjum þess árs, sem fer í hönd, né endurnýja slík lán eða fresta borgunartímanum og ekki heldur gera nein þau mannvirki við höfnina, sem eru svo stórvaxin, að árstekjurnar hrökkvi ekki til að koma þeim í framkvæmd.

8. gr.

Til þess að standa straum af kostnaði við byggingu og viðhald hafnarmann-virkja og til árlegs rekstrarkostnaðar hafnarinnar er heimilt að innheimta gjöld þau, er hér segir:

1. Árlegt gjald af bryggjum og öðrum mannvirkjum, sem gerð eru samkv. 5. gr.
2. Af skipum og bátum, er hafna sig á landshöfninni, og farmi þeirra:
  - a. Skipagjald, ákveðið með tilliti til stærðar skipa þeirra, er hafna sig.
  - b. Vörugjald. — Undanskildar skulu þó vörur þær, er samkvæmt farmskrá skipsins eiga að fara til annarra hafna á landinu, ef þær eru ekki settar á land.
  - c. Bryggjugjald af skipum, er leggjast við bryggjur hafnarinnar.
  - d. Festargjald af skipum, sem nota festar hafnarinnar.
  - e. Allt að 1% af andvirði afla þeirra skipa og báta, sem leggja afla sinn á land innan hafnarsvæðisins eða hafa þar uppsátur.
  - f. Leiga af verbúðum og öðrum mannvirkjum og af grunnum og lendum hafnarinnar.

Gjöld þessi, sem og gjöld fyrir afnot af öðrum eignum hafnarinnar, skulu ákveðin í reglugerð, sem hafnarstjórn semur og ráðherra staðfestir, og skal í henni ákveða, hver skuli greiða þau og innheimta.

Herskip og skemmtiskip skulu undanþegin gjöldum til hafnarinnar samkv. tölulið 2. a. Gjöld þessi má taka lögtaki.

9. gr.

Reikningsár hafnarinnar er almanaksárið.

10. gr.

Fyrir nóvemberlok hvers árs ber hafnarstjórn að leggja frumvarp til áætlunar um tekjur og gjöld hafnarinnar á komandi ári fyrir ráðherra til samþykktar ásamt nauðsynlegum skýringum á einstökum gjalda- og tekjuliðum.

11. gr.

Nú hefur hafnarstjórn í hyggju einhverjar meiri háttar framkvæmdir við höfnina eða hún vill gera einhverjar þær ráðstafanir, er samþykki ráðherra þarf til, og skal hún þá senda ráðuneytinu sérstaka tillögu um það efni svo tímanlega, að samþykki ráðuneytisins geti komið til, áður en gengið er endanlega frá fjárhagsáætlun.

12. gr.

Komi það í ljós, þegar fram á árið liður, að óumflýjanlegt sé að sinna einhverjum framkvæmdum utan áætlunar eða fara fram úr áætluðum fjárhæðum, ber hafnarstjórn að tilkynna það ráðuneytinu í tæka tíð og leita samþykkis þess, til þess að víkja megi frá áætluninni.

Eigi má hefja verkið né stofna til umframgreiðslu, fyrr en samþykki ráðherra er fengið.

13. gr.

Við lok hvers reikningsárs og ekki síðar en fyrir febrúarlok skal hafnarstjórn gera reikning yfir tekjur og gjöld hafnarinnar á hinu liðna ári og efnahagsreikning hennar. Reikningana skal endurskoða af tveim endurskoðendum, sem kosnir eru af sameinuðu Alþingi til 4 ára í senn. Hafnarstjórn sendir þá síðan til ráðherra til úrskurðar.

14. gr.

Að öðru leyti skal ákveða með reglugerð allt það, er lýtur að greiðri og hættlausri umferð um höfnina, góðri reglu og öðru höfninni viðvíkjandi, er við þykir eiga. Í reglugerðinni má ákveða sektir fyrir brot gegn henni 20—10000 kr.

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í hafnarsjóð.

15. gr.

Með mál, sem rísa út af brotum á lögum þessum og reglugerðum, sem settar verða samkvæmt þeim, skal fara að hætti opinberra mála.

16. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Á síðustu þingum hefur verið flutt frumvarp um landshöfn í Höfn í Hornafirði. Á síðasta þingi var það afgreitt frá Ed., en dagaði uppi í Nd. Þess vegna er frumvarpið nú flutt að nýju.

Vegna legu sinnar er Höfn í Hornafirði sjálfkjörin fiskihöfn. Hin auðugu fiskimið við suðausturströnd landsins verða ekki nyltuð af vélbátum, nema þeir hafi viðlegu og athvarf á Hornafirði, enda hefur Hornafjörður árum saman verið útgerðarstöð Austfirðinga á vetrarvertíðum.

Á síðustu árum hefur vélbátaflotinn verið endurnýjaður að miklu leyti. Bátarnir hafa yfirleitt stækkað, jafnframt því að kostur er á fleiri skipum en áður til að draga föng í þjóðarbúið úr skauti hafsins. Af því leiðir, að aldrei hefur verið meiri þörf en nú að dreifa bátaflotanum sem víðast á fiskimiðin. Og þegar bátarnir stækka, verða hafnarskilyrðin í fiskihöfnunum einnig að batna. Það er því hin mesta nauðsyn að gera miklar endurbætur á höfninni í Hornafirði, og með það fyrir augum að gera hafnarskilyrðin þar sem allra bezt er frumvarp þetta flutt.

Á undanförunum þingum hefur fylgt frumvarpinu löng greinargerð, og vísast að öðru leyti til hennar.

Hér er birt sem fylgiskjal áætlun vitamálaaskrifstofunnar um landshöfnina. Þegar málið lá fyrir Ed. á síðasta þingi, sendi vita- og hafnarmálastjórnin umsögn um landshafnir. Hér er birt sem fylgiskjal II sá hluti af umsögn hans, sem fjallar um Hornafjörð. Loks er birt sem fylgiskjal III áskoranir frá hafnarnefnd á Hornafirði og Austfirðingum.

Fylgiskjal I.

4. marz 1947.

Höfn í Hornafirði.

Áætlun um landshöfn. Tilhögun I.

Dýpkun.

Gert er ráð fyrir, að grafin sé renna úr álum inn með eyjunni Ósland, á milli hennar og Álaugareyjar. Fremri hluti rennunnar er grafinn niður í 5 m dýpi, miðað við lægsta fjöruborð, þannig að hafskip geti komið þar inn. Er sá hluti rennunnar ca. 240 m á lengd, um 40 m á breidd efst og 130 m fremst, miðað við fullt dýpi. Innarlega í rennunni er hafskipabryggja, 12 m á breidd og 70 m á lengd. Heldur rennan áfram um 320 m inn með Óslandi með 40 m breidd, en er hér grafin aðeins niður í 3 m dýpi, miðað við venjulegt fiskibátadýpi. Frá hafskipabryggjunni tekur við bátabryggja meðfram rennunni. Er hún 300 m á lengd og 10 m á breidd. Gert er einnig ráð fyrir að grafa mjórri rennu inn á svæðið framan við núverandi bátabryggju og dýpka nokkuð á 40—50 m breiðri spildu meðfram bryggjunni, þannig að sæmilegt bátadýpi fái þar einnig. Nemur þessi síðasttalda dýpkun um 24 þús. m³, en öll sú dýpkun, sem nú er talin, mun nema um 190 þús. m³. Einnig er hér reiknað með, að dýpka þurfi nokkuð innsiglingarleiðina, einkum í námunda við eyjuna „Helli“, enda er dýpi þar aðeins 3—4 m, yrði grafin þar sæmileg renna í gegnum aðalgrynningarnar, 300—400 m á lengd, mundi sú dýpkun nema um 20 þús. m³. Yrði þá öll dýpkun samtals 210 þús. m³.

Fyllingar.

Gert er ráð fyrir að nota mikinn hluta dýpkunarmagnsins til uppfyllingar. Er þá gert ráð fyrir fyrirhleðslu úr niðurreknum plönkum (2½"—3") og studdir með skástaurum. Er lega þess sýnd á meðfylgjandi uppdrætti. Gengur það út frá Vesturhorni Kaupfélags húsa vestur með landi á um 90 m lengd framan við „Víkina“, en þá til suðurs í Ósland og síðan austur með eyjunni. Er öll lengd þess um 810 m. Gert er þá ráð fyrir að fylla upp „Víkina“, þá 40—50 m breiða spildu út í Ósland og loks allbreiða ræmu meðfram Óslandi. Það magn, sem færi í fyllingar þessar, mun nema um 150—160 þús. m³. Fengist þá um 5,7 m há landsuppfylling, sem gæti orðið ágætt athafnasvæði, auk bilfærs vegar úr landi í Ósland.

Bryggjur.

Eins og áður er sagt, er gert ráð fyrir 70 m langri hafskipabryggju og 300 m bátabryggju. Eru það venjulegar staurabryggjur, enda er botninn vel hæfur til niðurreksturs staura og auðveldur til dýpkunar. Er botninn sandur með leirlögum á milli, og nægilega djúpt virðist niður á klöpp eftir því, sem botnathugun hefur leitt í ljós. Samkvæmt meðfylgjandi kostnaðaráætlun munu mannvirki þessi kosta um kr. 4 100 000.00.

Tilhögun I.

Kostnaðaráætlun.

Dýpkun og fylling 210 000 m ³ á kr. 7.00	kr. 1 470 000.00
Hafskipabryggja 70×12 m á kr. 600.00 m ²	— 504 000.00
Bátabryggja 300×10 m á kr. 500.00	— 1 500 000.00
Fyrirstöðuhil 810 m	— 642 000.00
	Kr. 4 116 000.00
	— 4 100 000.00

Höfn í Hornafirði.

Landshöfn. Tilhögun II.

Hér er fyrirkomulagið mjög svipað og áður, en aðeins gert ráð fyrir minni dýpkun og styttri bryggjum. Hafskipabryggjan yrði aðeins 60 m á lengd í stað 70 m og bátabryggjan 150 m (í stað 300). Innsiglingarrenna meðfram Óslandi yrði nokkru þrengri eða aðeins 30 m í stað 40 m. Gert er hér ráð fyrir jafnlöngum fyrirstöðuvegg og áður og sömu uppfyllingum.

Þyrfti því að dýpka nokkru lengra inn en nauðsynlegt er vegna bryggjana, til að komast að með fyllingarnar og fá nægilegt efni í þær. Er því hér gert ráð fyrir 150 þús. m³ dýpkun.

Kostnaður samkv. meðfylgjandi áætlun yrði þá um kr. 2 900 000.

Tilhögun II.

Kostnaðaráætlun.

Dýpkun og fylling 150 000 m ³ á kr. 7.00	kr. 1 050 000.00
Hafskipabryggja 60×12 m = 720 m ² á kr. 600.00	— 432 000.00
Bátabryggja 150×10 m = 1500 m ² á kr. 500.00	— 750 000.00
Fyrirstöðuhil 810 m	— 642 000.00
	Kr. 2 874 000.00

Fylgiskjal II.

VITA- OG HAFNARMÁLASTJÓRINN

Reykjavík, 6. jan. 1948.

Sjávarútvegsnefnd hefur óskað umsagnar minnar um frv. til laga um landshöfn í Þórshöfn. Enn fremur spyr nefndin, hvort ég telji æskilegt, að farið sé inn á þá braut almennt að fjölga landshöfnum, og þá í hvaða röð.

Ég ætla að leyfa mér að svara þessum síðari spurningum fyrst.

Þar sem svo hagar til, að nauðsyn er á höfn vegna þjóðarbúskaparins, en hreppsfélögin eru svo fátaek, að þau hafa ekki getu til þessara framkvæmda, þá állt ég það fjárhagslega réttmætt, að ríkið byggi höfn og iðjuver.

Það, hvort hafnir eigi almennt að vera ríkisfyrirtæki, er annað mál, og vel mætti hugsa sér höfn og iðjuver fyrst byggt af ríkinu sem nokkurs konar gróðursetning á atvinnulífi, en gangi síðar í það að verða hrepps- eða bæjarhöfn, og fiskiðjuverin verði samvinnubúskapur.

Því, í hvaða röð ég telji, að landshafnir eigi að koma, vil ég því til svara, að ég set númer eitt Höfn í Hornafirði, annaðhvort sem landshöfn eða þá að séð verði um með öðrum hætti, að fiskútflutningshöfn geti vaxið þar fljótlega upp. ...

Fyrir báða þessa staði, Höfn og Rif, liggja fyrir uppdrættir og kostnaðaráætlanir, og á hvorugum staðnum þarf að binda mjög mikið fé fyrst í stað. ...

Axel Sveinsson.

Til sjávarútvegsnefndar Ed. Alþingis, Alþingi.

Fylgiskjal III.

Um leið og vér sendum hjálagða áskorun frá sjómönnum og fleirum, sem vinna hér við útveginn, leyfir undirrituð hafnarnefnd sér einnig að skora á hið háa Alþingi að samþykkja frumvarp á þingskjali 136 um landshöfn ... á Höfn í Hornafirði.

Í því sambandi vill nefndin benda á, að ef nota á hin fiskisælu mið við Hornafjörð af austfirzkum bátafloða, þá verði ekki lengur hjá því komizt, að hafizt verði handa um framkvæmd á dýpkun og öðrum aðgerðum til úrbóta við höfnina, útveginn til hjálpar.

Höfn, Hornafirði, 25. febrúar 1947.

Bjarni Guðmundsson.   Gísli Björnsson,   Óli Kr. Guðbrandsson.
Jón J. Brunnan.   Óskar Guðnason.

Til Alþingis, Reykjavík.

Við undirritaðir borgarar í Austfirðingafjórðungi beinum þeirri eindregnu ósk okkar til hins háa Alþingis, að frumvarpið á þingskjali 136 um landshöfn ... á Höfn í Hornafirði verði samþykkt nú á þessu þingi.

Höfn, Hornafirði, 18. febrúar 1947.

(Undirrituð 138 nöfn, sjá þskj. 812 1946).